

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisil se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Haročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Neodvisnost v današnjih časih.

Biti dandanes neodvisen od vsakega, pomenja velikansko moč. Toda malokateri stan je popolnoma neodvisen, ker se mora zdaj na to, zdaj na drugo osebo ozirati, kajti morda niso nikjer tako, kakor pri nas na Slovenskem ljudje tako malo neodvisni. Politika prevladuje pri nas in politična pripadnost napravi marsikoga odvisnega od ene ali druge stranke.

Če je dotična politična stranka, ki je na krmilu in ima moč v deželi v rokah, pošena in vsaj deloma nepristranska v takih vprašanjih, ki so gospodarskega ali za deželo splošno koristnega pomena, žive lahko pristaši različnih strank v največjem miru med seboj in lahko tudi, ne da bi bili preganjani, odkrito izražajo in pokažejo svoje politično prepričanje. Če pa to ni, ampak če preganja in uničuje svoje politične nasprotnike, kakor to obeta klerikalna stranka na Kranjskem, potem se vzgajajo politični hinavci in neznačajneži, ki silijo h koritu in za borih par krajcarjev izdajo vsako stranko. Tisti pa, ki so od take stranke odvisni, ker jim ona reže kruh, so ali največji reveži, če se ne uklonijo nasilju in terorizmu, ali pa postanejo koristolovci in koritarji. Bolj značajni in boječi so vsled tega tudi politično brezbrizni in se ne brigajo več niti za gospodarsko, niti za narodno politiko. Take nepoštena stranka ubije, da niso za nobeno javno delo več pripravljeni. Na Kranjskem imamo v tem najizrazitejši vzgled v učiteljskem stanu. Ta stan je popolnoma odvisen od deželnega odbora in deželnega šolskega sveta, ki sta oba v rokah klerikalcev. Ali bi bilo čudno, če bi pri tem preganjanju, ki ga trpi danes kranjsko učiteljstvo, ne postali vsi Slomškarji? Ali vendar vidimo, da se večina učiteljev in učiteljic ni uklonila klerikalnim rabljam, da rajši trpe pomanjkanje in bedo, ker hočejo ostati značajni. Ti ljudje zaslužijo priznanje!

Ako torej primerjamo, kateri stan je politično in gospodarsko najbolj neodvisen, moramo reči, da je to edino le kmečki stan! Kmetu nima nihče nič ukazovati, ne v politiki, ne v gospodarstvu. Kmet je popolnoma neodvisen in lahko dela, če cesarske postave spoštuje, v politiki, kar hoče. Kmet ima popolnoma proste roke in zato tudi najbolj odkrito in neodvisno nastopi v političnem življenju. In ker je ravno po deželnozbornem volilnem redu za Kranjsko gospodarstvo v deželi od kmetov odvisno, bi morali kmetje edini odločevati, kdo je gospodar v deželi.

Ali se pa to zgodi? O ne! Kmet popolnoma nič ne odločuje, ker se tudi popolnoma nič ne zaveda svoje velike moči. Par višjih duhovnikov, par advokatov in profesorjev v Ljubljani ima kmeta na vrvi, in plesati jim mora kakor ti godejo. — Zakaj to?

Kmet sam sili v odvisnost od teh ljudi, ki ga komandirajo. Kadar se odločuje o možeh v občinski zastop, v cestni odbor, v krajni šolski svet, v deželni zbor, pride komanda iz farovža: tega ali te morate voliti, in kmet — prikima! Največkrat mu iz farovža komandirani ljudje niso po volji, rad bi imel trezne, razumne ljudi v takih zastopih, toda »gospodu« se noče zamermi in gre volit dotične.

Ali je to možato? Ali se kmet nič ne sramuje, da nima niti besedice pri odločevanju o svojih zadevah? Njega, ki je neodvisen na vse strani, pa komandirajo ljudje, ki še pojma nimajo, kaj je kmetu v korist ali škodo.

To mora biti drugače! Kmečka volja naj bo odločilna pri vseh takih zadevah. Trdovratno se postavite za svojo pravico in recite: tako hočemo in nič drugače. Duhovnik naj nas v verskih rečeh komandira, kolikor hoče, v gospodarskih in političnih hočemo pa sami imeti prvo besedo.

Zato pa je treba, da smo gospodarsko popolnoma neodvisni. V posojilnicah moramo sami odločevati in zato voliti v odbor može, do katerih imamo zaupanje, prav tako moramo ravnati v vseh zasto-

pih, kjer se odločujejo naše zadeve. Kmet s kmetom za kmeta!

Kdor gospodarko dobro stoji, ta se nima bati ne hudiča, ne biriča! Zato pa varčno živimo in si v dobrih letinah dajmo prihranke na stran, da nam pomagajo v slabih. Skušajmo odplačati ves dolg na kmetiji, da tudi od posojilnice ne bomo več odvisni. Najlepšo zavest ima kmet takrat, ko ima gruntne bukve čiste, ko lahko reče: nikomur nisem nič dolžan, od nikogar odvisen, zato hočem imeti tudi prvo besedo pri kmečkih zastopih.

Tako neodvisni kmetje postanejo tudi bolj samostojni, njih ponosu se upira kimanje ljudem, ki nimajo v kmečkih stvarih ničesar govoriti, zato bo pa sčasoma tudi na Kranjskem odločeval neodvisni kmet, ki bo črnim izsesovalcem pokazal vrata in z lastno močjo in lastno voljo zagospodoval v deželi.

Treba je le več možatosti, več ponosa in zavesti, da ni od nikogar odvisen.

Mir na Balkanu.

V sredo dne 6. t. m. se je torej sklenil mir na Balkanu in sicer v Bukarešti, kjer so bili zbrani vsi zastopniki balkanskih držav. Kakor smo poročali, se je najprej pri prvem sestanku zastopnikov sklenilo petdnevno premirje, ki se je potem podaljšalo za tri dni. V sredo se je pa mir dokončno sklenil.

Ta važni korak balkanskih držav ima zgodovinski pomen, kajti deset mesecev je krvavel Balkan in kri je tekla v potokih. Oslabljene so bile že vse vojskujoče se države in verjetno je, da se bo nele Balkan, ampak cela Evropa oddahnila pri tej veseli vesti. Srbi so zmagovito izšli iz boja in največ izgubi pri tem Bolgarska, ki se ima svojim državnikom in vojskovodjem zahvaliti, da je poprej kot prva, zdaj take rekoč poražena prišla iz boja. Pustiti je morala Srbom, Grkom in Romunom mesta in kraje, ki bi jih poprej lahko obdržala, ko bi ne začela vojne z zavezniki. In kar je najbolj žalostno: Turki so zasedli vse

osvojeno ozemlje v Trakiji, Odrin, Lozengrad itd. in zdaj izjavljajo, da jih nihče več ne prežene iz teh krajev. Ali bo še vedno tekla kri? Ali se bode Turke moralo z bajonetom pregnati? Kdo ve, če se ne začne še četrta balkanska vojna in angel miru se bo zopet skrtil.

Posameznosti o miru.

Mirovni protokol se je podpisal v sredo, 6. avgusta, ob 7. uri 20 minut zvečer. Pogoji miru odgovarjajo zadnjim koncesijam z majhnimi izpremembami. Bodoča srbsko-bolgarska meja se prične ob stari bolgarski meji ter gre proti jugu, zahodno od Strume do Belaska, tako, da ostane Strumica bolgarska, Srbi pa dobe Štip, Kočano in gorovje Maleš. Grška meja gre od Belaska vzhodno do reke Meste, potem pa južno ob tej reki, tako, da dobe Bolgari Makri, Lagos in del zaledja Kavale.

Mir je sklenjen, velika balkanska tragedija je končana. Še trepečejo srca v strahu, da se prične iznova bratomorno klanje, ko oznanjajo zvonovi veselo vest: Mir je sklenjen! Še ne more človek verjeti, da je konec neznosnih težav, konec žetve smrti, toda glasno gre skozi deželo: Mir! Mir! In vojaki z zasnelimi lici, ranjeni in bolni, starci in otroci, matere, žene, sestre, neveste blagoslovljajo mir, mir na Balkanu. Bolesnovesel trenotek! Še niso usahnile solze, še skele rane, še trepečejo prsi prelitih solza, toda mir se je povrnil v jugoslovansko ozemlje, mir in sreča za osvobojene brate. Solzeč se objemajo drug drugemu tuji: Mir se je povrnil, brate! In blagoslov kličejo na zmogovito srbsko orožje!

Srbom se imamo zahvaliti, da se je končala strašna bratomorna vojna. Napadeni, izzvani, niso hoteli popolnega uničenja svojega brata.

Ves svet občuduje velikodušnost in plemenitost srbskega naroda. Edini, ki v prvi in drugi balkanski vojni niso izgubili niti ene bitke, edni, ki zasledovani, zasmehovani, teptani niso izgubili treznega preudarka, se niso prevzeli ter so podali svojemu nesrečnemu, zaslepljenemu in premaganemu bratu roko. Še več! Dali so mu pravice, sprejemajo ga kot enakopravnega, spoštovati hočejo njegove svetinje! Kje najdeš v Evropi narod, ki bi se bil izkazal v vojni in po vojni takega junaka, junaka tudi na duši?!

Vtisk vesti o sklenjenem miru.

Vest o sklenjenem miru med balkanskimi državami je dunajske oficijozne kroge nemalo dirnila. Oficijozni listi skušajo dokazovati, da je v sredo sklenjeni mir samo provizoričen, nekateri listi imenujejo ta mir celo »ein fauler Frieden«, drugi pa ga imenujejo izrecno preliminarni mir. Nemški listi pa naglašajo solidarično, da se mora izvršiti evropska revizija.

Ruski listi pozdravljajo z veseljem vest o sklepu miru, ki ga smatrajo za definitiven, ter beležijo ta izid za velikim zadoščenjem, in pristavljajo, da je mirovna pogodba tudi pravična.

Sklep miru so pozdravili v Bukarešti in v celi Romuniji z velikim zadoščenjem in veseljem. Le bolgarski delegati so silno poparjeni. Zadovoljnost na Romunskem je zlasti velika, ker so se že počele pojavljati gospodarske težkoče in ker se kolera v romunski armadi vedno bolj širi.

Ko bo podpisan mir, bo Romunska takoj demobilizirala. — Radost nad sklepom miru je nepopisna na Srbskem.

V mirovni konferenci so sporočili tudi črnogorski delegati svoje kompenzacijske zahteve. Črna gora dobi kot odškodnino za pomoč mesto Djakovico.

Odrin.

Iz Sofije poročajo, da je bolgarski ministrski svet klenil, da naj bolgarska vojska odide na vzhodne meje in se pripravi na prodiranje proti Odrinu.

V sredo se je slišalo v smeri proti Odrinu in Kučukavaku streljanje topov. Turki so odšli iz Svilena, najbrže proti Gumuldžini ter masakrirajo na poti Bolgare in Grke.

Enver beg je imenovan za poveljnika Odrina.

Katoliški shod in kmet.

Dopis s kmetov.

Koncem tega meseca se bo vršil v Ljubljani katoliški shod. Po vabljenju in vpitju bi rekli na kmetih, v mestu pravite temu »reklama«, bo to nekaj posebnega, kar še ni videla Ljubljana. Prišli bodo razni grofje in še višja gospoda, ki ji mi nevedni kmetje še imena ne vemo. Sešlo se bo tudi veliko, pravzaprav največ kmetskega sveta. Čudnega to ne bo nič, saj se nekaj mesecev sem nedeljo za nedeljo vabi, roti in priganja s prižnic, da se naj več ko more udeleži tega shoda. In res se bo veliko še nevednih kmetov podalo pod vodstvom svojih dušnih pastirjev v Ljubljano. Marsikdo bo nesel zadnje solde, ko morda doma niti za sol ne bo več imel. Veliko se jih bo od teh zapeljanih ljudi z jezo in prmejdušanjem vrnilo kot se jih je lani z Dunaja in tudi že z marsikake take navidezne verske prireditve.

In taka le navidez verska prireditve bo tudi ta katoliški shod. Nič drugega ne bo to kot nekaka posvetna parada, kjer se bo nekaterim mogočnežem na vse strani kadilo in klanjalo. To je takim mogočnežem, ki so prejšnja stoletja kmeta drli in ga imeli za sužnja. To bo prvo! Drugo bo pa, da se bo in se že zdaj izprešalo iz nevednih kmetov in delavcev, raznih prismojenih babnic kar se bo dalo denarja. Drugi, učeni ljudje, dandanes se takim pravi tudi koritarji, ker so pri polnih kori-

ti, ti bodo že dobili stotero povrnjeno, če tudi zdaj da ta ali oni kako kronco več. Kmet bo odšel s polnim košem obljud na onem svetu. In nazadnje se bo še kmete dobro pripravilo za prihodnje deželno-zborske volitve spomladi. Med kmeti se je pričelo precejšnje gibanje proti sedanjim deželnim gospodarjem, ki znajo prav na debelo zapravljati deželno premoženje sebi v korist, nam kmetom v škodo. Te je treba potolažiti in omamiti kot jokajočega otroka s kako prav svetlo igračo. Odtod tudi tako vabljenje, vpitje in iskanje po starih avbah, srebrnih pasih, kratki moški noši, za svilenimi telovniki s srebrnimi gumbi, po lepih žametastih in enakih kriilih, ki se tako lepo ovijajo teles stasitih žen in deklet. Če bi bila to res kaka prireditve Bogu v čast in podkrepitev čednostnega krščanskega življenja, čemu vsega tega, čemu tega zunanega lišpa, leska in nečimernosti? Vera nas uči, da je ponižnost najlepša čednost. Kakor se pa tu vidi, je pa ravno narobe. Kdor se bolj postavi v nekdanji noši raznih korenjakov, brhkih žen in deklet; v čim večji nečimernosti, tem zavednejši katolik bo ta. Če je tako početje katoliško in krščansko, naj razume kdor more. To je popolnoma posvetna prireditve in nič drugega. Vemo, odkod tako iskanje po starih nošah. Kdor ne bo v taki noši od nas kmetov, ne bo smel s sprevedom po mestu, kvečjemu da bo kje od strani lahko gledal. Ne mislite, da je tem ljudem toliko za staro nošo, avbe in pasove, ki so večinoma že poprodani v starino, a tu se da nekaj zaslužiti. Tako menda izdeluje nekak cerkveni kovač v Ljubljani, menda se mu pravi Kregar, take pasove po 40 kron. Ravno tako se delajo tudi avbe in drugo za drag denar. Tedaj dober zaslužek in kupčija že zdaj na vseh koncih in krajih.

In navsezadnje zakaj tako lovenje po teh starih nošah. Tu smo se od začetka čudili in povpraševali, čemu toliko napuha in ošabnosti pri taki prireditvi. Nazadnje smo prišli do spoznanja in razrešitve. **Mestnih, učenih ljudi obojega spola bo kaj malo. S samimi kmeti in kmeticami se postavljati pred tako mogočnimi tujci, bo kaj slab vtisk naredilo.** Lahko reko: če še enkrat ti kmetje postanejo zavedni, potem nimate prav nič razven koritarjev na svoji strani. Na tako stranko ni kaj zidati. **Tedaj se nas kmetov nekako sramujete in je te treba obleči v stare noše,** katere potem lahko pokažemo tujcem, grofom, baronom in taki gospodi preoblečene kmetske ljudi kot mestne: vidite vse to je naša inteligenca kakor se pravi. No, na roke tako nobeden ne bo gledal, so li žuljave, kakor se tudi ne gleda, so li rjave ali črne od žlindre. Vidite kmetje, taka je! Kmeta se naj le molze, striže; drugače pa, ko je plačal ponižno, kar se zahteva za nepotrebne prireditve, se ga pa na stran peha kot bo tukaj. Zatorej kmetje na noge! Usta-

novimo od nikogar odvisno kmetsko stranko, v kateri bomo sami gospodarji čez svoje premoženje. Ne dajmo se več izrabljati ne v te, ne v druge namene. Glasilo tako že imamo in to je »Slovenski Dom«.

Razgled po svetu

Zvišanje rekrutnega kontingenta.

Vojna uprava bo baje v jeseni predložila zvišanje rekrutnega kontingenta. Število rekrutov se zviša pri armadi za 35 tisoč mož, pri obeh domobranstvih pa za 15.000 mož. Pri armadi naj pride 25.000 mož na pehoto in za zvišanje oddelkov s strojnimi puškami. Od ostalih 10.000 mož naj se formira 6 in pol baterij artilerije, saperski in pionirski bataljoni in 2 ulanska polka. Tudi se ustanove novi bataljoni trdnjavske artilerije in končno potrebuje mornarica nekaj tisoč mož za svoje nove ladje. Ustanoviti hočejo tudi še drugi železniški in brzojavni polk. Mirovno stanje armade bo znašalo potem 580.000 mož, brez podčastnikov in častnikov. Število del služečih podčastnikov naj se zviša tudi na 40.000 mož. Letni stroški za to zvišanje, ki naj se izvrši stopoma in ki bo razdeljeno na več let, bodo znašali baje 15 do 20 milijonov kron. — »Militärische Korrespondenz« pa poroča o zvišanju rekrutnega kontingenta, da bo znašalo 30 do 40.000 mož in sicer 20.000 mož za vojsko, 2000 mož za mornarico in 16.000 mož za obe domobranstvi.

Madžarizacija na Hrvaškem.

Začetkom prihodnjega šolskega leta se otvori v Belovarju, Novski in Indiji madžarske šole, ki jih je vlada že dovolila. To so uspehi Cuvaja in njegovega komisarjata!

Komisija na Češkem.

Z ustanovljeno državno komisijo na Češkem niso zadovoljni ne Čehi, ne Nemci. Oboji so že na shodih in sestankih protestirali proti temu. Komisija je uvedla naklado na pivo in sicer 4 K pri hektolitr, zato so tudi gostilničarji zvišali cene pri litru na 4 vinarje. Vsa češka javnost se upira poddržavljenju deželne uprave, toda vlada ne pusti vajat iz rok.

Financijski položaj Prage.

Glasilo čeških socialističnih delavcev »Velka Praha« piše, da stoji mesto Praga pred bankerotom. Plačati mora za svoje 200 milijonov presegajoče dolgove letno 12 in pol milijona. Razen teh dolgov pa ima mesto še več drugih obveznosti, zlasti glede mestnih podjetij. Ker se zadnjega 25milijonskega posojila ni posrečilo najeti, je postala baje finančna mizerija tako kritična, da ne preostaja mestnemu svetu, če odpovedo upniki kredit, ničesar druge-

ga, kakor da odstopi, kakor deželni odbor in prepusti svojo upravo komisariju.

Nov korni poveljnik v Inomostu.

V kratkem bo imenovan nadvojvoda Josip Ferdinand za kornega poveljnika v Inomostu.

Nemiri v angleški Indiji.

V Khanapuru so izbruhnili v nedeljo nemiri mohamedancev, ker je vlada dala podreti neko mošejo, da regulira cesto. — Policija je morala posredovati in je rabila orožje. Trinajst mohamedancev je bilo ubitih, 30 ranjenih, ubit je bil tudi en stražnik, 40 stražnikov pa je bilo ranjenih. — Nemiri med indijskimi mohamedanci se vedno bolj širijo. V Khanapurju je bilo ubitih 30—40 oseb, več sto oseb pa aretiranih.

Slovenija

s **Kdo ne bo nič poročal na katoliškem shodu?!** Dr. Šusteršič in dr. Krek ne bosta imela na katoliškem shodu nobenega poročila! To je pa res čudno, da sta voditelja klerikalcev, cvet in dika vseh katoličanov slovenskih, potisnjena v stran. In kar je še bolj čudno, ženska ju je strmo-glavila v kot, kjer bosta morala toliko časa čakati, da si opereta čast. Taka je minljivost sveta, toda moža imata trdo kožo in najbrž se bosta tudi njuni imeni imenovali na tej — ne verski — ampak strankarski prireditvi. Če bi imeli klerikalni backi kaj korajže in ponosa, bi zahtevali, da se tukaj opravičita in povesta, če sta nedolžna. Obenem bi se pa morale tudi ostro obsojati zaupnice in vdanostne izjave, ki so bile iz Ljubljane komandirane občinskim svetom po deželi. No, kdor kaj takega pričakuje, se grozno moti, pri hinavcih in koritarjih se odkritosrčnih besed še nikoli ni slišalo.

s **Takih ne potrebujemo!** Opisali smo naduto obnašanje novomeškega vladnega koncipista Golije. Njegova oseba je preznatna, da bi se pečali z njo, a tukaj se mora obsoditi vlado, ki pošilja take politične uradnike na shode. Ali hoče izgubiti ves ugled med ljudstvom, da dopusti tako ošabno početje kakor ga je izvrševal Golija. Golija je zdaj šel iz Novega mesta, ker je že prevelike kozle streljal doli in upamo tudi, da ga vlada nikoli več ne bo poslala v Novo mesto. Sploh pa tak eksaltiran človek, ki je že v mladosti kazal po Zagrebu in Sarajevu eksaltirane nazore, ne spada v politično službo, kajti ravno tu se mora kazati največjo nepristranost, treznost in preudarnost. Novomeški občinski svet je poslal vladi odločen protest proti brutalnemu in protizakonitemu postopanju koncipista Golije na javnem shodu, kjer je poslanec Jare doživel fijasko, kjer je bila pa od imenovanega tudi žaljena čast mestne-

ga župana in vsled tega čast celega občinskega sveta, kajti Golija je hotel aretirati mestnega župana Rosmana, ki je prevzel odgovornost, da se bo zborovanje mirno vršilo. Občinski svet novomeški zahteva zadoščenje za to žaljenje in se mora Golija poklicati na odgovor. Ta bi bila lepa, da bi se mlad političen uradnik, ki je bil še pred par meseci praktikant, povzdignil nad vsako drugo oblast in nekaznovano žalil veliko boljše, pametnejše in treznejše ljudi kakor je on.

s **Zadružni inštruktor za Kranjsko.** Trgovski minister je imenoval okrajnega komisarja Henrika S t e s k o za zadružnega komisarja na Kranjsem. Doslej je bil zadružni inštruktor dr. B l o d i g, ki ostane kot tak še za Primorsko.

s **Davčne olajšave za one, ki so bili oškodovani po povodnji ali neurju.** Finančno ministrstvo je povodoma povodenj in drugih vremenskih nezgod, ki so se v zadnjem času dogodile v raznih deželah, naročilo vsem deželnim finančnim oblastim, naj se kolikor mogoče ozirajo pri pobiranju davkov na ono prebivalstvo, ki je bilo vsled teh nesreč oškodovano. Glede davka od zemljišč in poslopij so se davčne oblasti opozorile na odpise, ki so za take slučaje omenjeni v zakonu, in jim je bilo ukazano, da se poslužujejo teh zakonitih določil, da prizanesljivo uporabljajo predpise o formal. potopanju in da se ozirajo tudi na poznejše napovedbe škode. Tudi je finančno ministrstvo obljubilo, da bo kolikor mogoče upoštevalo ter reševalo prošnje za podaljšanje roka za plačevanje davkov in prošnje za druge eksekucijske olajšave.

s **Narodne strokovne organizacije** prirede prvi svoj kongres v dneh 15., 16. in 17. velikega srpana letos. Namen tega kongresa je, da položimo slovenski javnosti račun o dosedanjem svojem delovanju, da položimo temelj še tem intenzivnejšemu delovanju, da sklenemo svoje vrste v tem trdnjšo in popolnejšo organizacijo. Pomnožiti nam je število članstva, raztegniti pa moramo delovanje svoje tudi na stroke, ki še pogrešajo organizacijo tudi v našem zmislu. Z utrditvijo gmotnega stališča, z zboljšanjem gospodarskega življenja naših delavnih poklicev, dajemo demokratskemu narodu slovenskemu novih temeljev. V stremljenju za socialno pravičnost svojemu članstvu nudimo neprecenljivih koristi svojemu narodu. Preverjeni smo, da z delom za svoj obstanek, za ojačenje gospodarskega stališča pospešujemo rast in veličino svojega naroda. Le v vseh svojih slojih krepak narod ima pravico do samosvoje bodočnosti. Prav zategadelj stojimo v službi narodovi in pa tudi za to, ker smo prepričani, da v okvirju narodnostnemu najlažje dosežemo neposredno svoje cilje. Prezreti tudi ni dejstva, da ob politični konstelaciji, ki se v njej nahaja narod slovenski, je gospodarsko in socialno vprašanje njega delavskih poklicev prav dosti-

krat združeno z vprašanjem njihove narodnosti.

s **Kongres narodnih organizacij**, ki se vrši v dneh 15., 16. in 17. avgusta v Ljubljani, bo velike važnosti za vsa slovenska strokovna društva. Kongres ima namen pojasniti vse **socijalne krivice**, ki se godijo v tako mnogih slučajih, podučiti zastopnike društev in organizacij, kako te krivice odpraviti. Ima pa tudi namen **pregledati stanje narodnih organizacij** ter dati navodila za **razširjenje strokovnega gibanja po vsem Slovenskem**. Važno vprašanje je tudi določiti **stike med vsemi slovenskimi strokovnimi društvi**, kar smo doslej tako zelo pogrešali. Odboru za sklicanje kongresa se je posrečilo pridobiti najboljše strokovnjake na Slovenskem, kateri bodo poročali. Zato je dolžnost vseh slovenskih strokovnih društev in organizacij, **da pošljejo čim več odposlancev na ta važen kongres**. Doslej se je vse premalo pojmovalo pomen strokovnega gibanja, kongres pa bode dal novega življenja v strokovna društva ter vlil veselja do dela v njih, kakor tudi veselja do ustanovitve novih društev in podružnic.

s **Velik manifestacijski shod** se vrši v nedeljo, dne 17. avgusta ob priliki **kongresa narodnih organizacij v Ljubljani**. Kot glavni govornik nastopi gospod **dr. Josip Mandič iz Trsta**. Shod bode velike važnosti na sklepe kongresa, **zato že sedaj opozarjamo vsa strokovna društva in sploh vse slovensko narodno občinstvo, da se shoda mnogobrojno udeležijo**.

s **Volitev v laški mestni in trški skupini na Goriškem**. Prvikrat so se pri letošnjih volitvah udeležili Slovenci volitve v laški mestni in trški skupini in dosegli sijajen uspeh: **ožjo volitev med laškimi liberalci in klerikalci**. Slovenci so zlasti v Gorici dokazali, da so oni tisti element, s katerim mora računati vsaka laška stranka in ki pravzaprav odločuje med obema strankama. Goriški Slovenci so se tega dobro zavedali, zavedali pa se tega niso slovenski klerikalci-novostrujarji, ki so volili že pri prvi volitvi laške klerikalne kandidate. S tem so goriški klerikalni novostrujarji pokazali prav isti značaj, kakor ga imajo kranjski klerikalci, katerim je politični despotizem in klerikalizem vse, narodnost nič, in ki za par političnih, strankarskih pridobitev prodajo tudi svojo narodnost. Zato ne moremo dovolj ostro obsojati onih klerikalnih novostrujarjev, ki so s tem, da so glasovali za italijanske klerikalce, izdali slovenski narod. Navzlic temu narodnemu izdajstvu klerikalnih novostrujarjev, so Slovenci pokazali svojo odločilno moč. V slovenski mestni in trški skupini je bil soglasno izvoljen napredni in neodvisni odvetnik v Gorici **dr. Karel Podgornik**. Klerikalci niso postavili protikandidatov.

s **Volitve v goriški deželni zbor v laški mestni in trški skupini** so izpadle v

prid italijanskim liberalcem. Slovenci so izdali parolo, da se voli italijanske klerikalce, ker so slovenski narodnosti vseeno manj škodljivi, toda del Slovencev je volil italijanske liberalce in z njimi tudi socijalni demokrati, zato so s pičlo večino tudi zmagali.

s **Svarilo!** C. kr. trgovsko ministrstvo naznanja, da se je več industrijskih delavcev in poslov, ki so se iz Avstro-Ogrske naselili v Romunijo, tam pri naših konzulatih pritožili z ozirom na razne nepravilnosti, ki so jih zakrivili njihovi delodajalci, da pa pritožbe niso imele zaželenega uspeha, ker ti niso imeli nikake pismene pogodbe. Trgovsko ministrstvo zategadelj opozarja vse one, ki gredo za delom v Romunijo, da se oskrbe s potnimi listinami, z gospodarji pa naj še, dokler so v svoji domovini, napravijo pismene pogodbe. Da pa ne pridejo v nepriporočljive kraje, naj se preje pismeno informirajo pri avstro-ogrskih konzulatih v Romuniji, ki jim bodo rade volje šli na roko.

s **Mlekarstvo na Kranjskem je res v pravih rokah**. »Mlekarska zveza« v Ljubljani je nekaka zveza vseh mlekarških zadrug, ki mora krbeti, da se mlekarstvo na deželi gospodarsko in pravilno razvija in da pride mleko tudi v denar. Je to važno gospodarsko društvo, v katerega odboru bi morali sedeti najboljši veščaki in gospodarji cele dežele. Bili so res že v njem dobri možje vseh treh strank, toda kakšne ljudi je v zadnjem času spravil deželni odbor, ki ima tukaj glavno besedo, noter, je že od sile in zdi se nam, kakor bi se deželni odbor hotel naravnost norčevati iz kranjskih živinorejcev in kmetov. V odbor te važne naprave so poslali: **odvetniškega koncipijenta dr. Adlešiča, kaplana Krischeta, inženirja Rataja in dekana Hoenigmanna**. Predsednik Mlekarske zveze je pa postal **notar Mate Hafner**, oni Hafner, ki je bil obsojen zaradi napeljevanja h krivemu pričevanju, kostanjeviški Hafner, ki je postal znan po celem Kranjskem. Taki ljudje naj pomagajo kmetu, taki ljudje povzdignejo kranjsko mlekarstvo. Klerikalci so že v svoji nadutosti prišli tako daleč, da se namenoma norčujejo iz kranjskega kmeta, ki jih je postavil na prestol. Krave, katerih mleko bodo ti čedni mlekarji oskrbovali, se bi morale smejati, ko bi znale! Zadnji čas je, da se malo bolj pobrigamo za mlekarstvo zvezo!

s **Kdor je prijatelj dobre kave**, zahteva, da se kavi prideva samo Kolinska kavna primes, kajti le ta kavni pridek napravi okusno kavo, ki ima tudi prijeten vonj in lepo barvo. Vsak najraje pije kavo, ki ji je pridejana Kolinska kavna primes. Poudarjamo, da je Kolinska kavna primes edino pristno domače blago te vrste, in opozarjamo, da je treba pri kupovanju dobro paziti na varstveno znamko »Sokol«, da se izognete morebitnim prevaram!

o Ljubljanska okolica o

lj **Od Sv. Roka iz Dravelj**. O Šmarnem je romanje k Sv. Roku v Dravljah. Romarjev pride veliko več iz Ljubljane kot z dežele. Radi darujejo v pušico sv. Roka nekaj drobiža, ker sv. Rok je pomočnik proti kugi, tako pravijo stari ljudje, je torej gotovo res. Tega drobiža nabere se vsako leto okrog tisoč kronc, ki naj se porabi za olepšavo cerkve sv. Roka. Tako se je delalo do nedavnega časa in tako je prav. Od kar ima pa blagajno Sv. Roka v rokah šentvidski župnik Zabret, se je pa stvar izpremenila. Župnik se je polastil denarja Sv. Roka in kupil na račun Sv. Roka poslopje, kjer vzgaja čuke. Župnik upa, da mu vse to plačajo romarji sv. Roka. Sv. Rok je pomočnik proti kugi dušni in telesni in nam kliče: »Spravite dušno kugo proč, da ne bo telesne več.« — Šentvidski župnik pa nam hoče okužiti mladino na račun sv. Roka. Za vodjo čukov ima človeka, ki živi v zakonski nezvestobi, kar vedo tudi mlajši, katerim naj bo za vzgled. Tako se na račun sv. Roka in romarjev duševna kuga, ki bi naj se odpravila, širi in množi. Sv. Roku to gotovo ni prav, zato naj romarji skrbe, da župnik ne dobi v roke denarja, da z njim nasprotuje nazorom svetnika Roka.

lj **Št. Vid nad Ljubljano**. Zabretu se je posrečilo, da je po dolgem času vendarle enkrat resnico povedal. V zadnjem »Domoljubu« piše: »V naših vrstah so ljudje, ki so samo iz osebne koritarstva naši, v srcu pa vse kaj drugega nego pošteni, verni, zvesti, trezni, resni in v resnici katoliški možje!« Radi verjamemo! Saj drugače tudi biti ne more. Od dr. Šusteršiča pa tja doli do vižmarskega Jana imajo klerikalni backi take vzglede, da se bogu smili. Ali naj morda nanje dobro vpliva zgled Klanfarjeve telovadbe za Kraljičevem kozolcem ali pa vzgled Tinkrla, ki se da slikati v objemu nežnega spola, nadalje vzgled občinskega odbornika Jana, ki je v cerkvi — fej! Kakoršni pastirji, taki backi, kakoršni voditelji, taka stranka!

lj **Š. Vid nad Ljubljano**. Zadnjič smo poročali, kako sta si Tinkrle in Brenkrle radi neke marinarice v lase skočila. Te dni prišel nas je neki Tinkrlov odposlanec prosit, naj bomo usmiljeni z njima ter ju naj radi tega več ne krtačimo, ker sta se sedaj zaljubljena petelinčka med seboj že pobotala. No, naj bo! Ampak le pod pogojem, da si v bodoče Tinkrle in Brenkrle zbereta vsak svojo »putko«, ne pa da bi se oba k eni petelinčkat hodila. Torej, kakor rečeno, za enkrat naj bo!

lj **Št. Vid nad Ljubljano**. Klanfarjev Tone je načelnik šentvidske požarne brambe, Kozlar pa vižmarske. Obadva sta močno požrtvovalna, kadar gre za korist njih gasilnih društev. Kozlar je lansko leto napravil kegljanje na dobitke, pri katerem je bilo nekaj nad 400 K čistega do-

bička. Ta čisti dobiček pa je porabil sam, namesto bi ga dal društvu. Ravnal se je po izreku pok. šentvidskega župnika Blaža Potočnika, ki je imel v enem žepu cerkveni, v drugem pa svoj denar, če mu je v enem zmanjkalo, je segel v drugega. Torej prava šentvidska korenina še iz Potočnikovih časov. Klanfarjev Tone je pa napravil letos neko loterijo v prid šentvidskemu gasilnemu društvu. Dal je naložiti več vrečic s po večini praznimi zavitki, katere so razprodajali njegovi vestni gasilci komad po 20 vinarjev. Izsiljevali so iz ljudi denar pri vseh mogočih prilikah. Dobili so se ljudje, ki so plačali kar po 10 in več kron za te zavitke, toda številke ni bilo nobene vmes. Ljudem se je to čudno zdelo, a Tone je bolj novodobnej in ni hotel posnemati Kozlarja, uganil jo je bolje. Ko so bile razprodane vrečice z praznimi zavitki, je namreč znižal ceno kar za polovico. Preje po 20 vinarjev, je bila zdaj številka po 10 vinarjev. Vrečica, ki je stala preje 60 K, se je dobila za 30 K. Pa tudi požrtvovalen je bil. Kupil je kar več vrečic, češ, da društvo ne bo imelo izgube. Vzel je štiri polne vrečice in odštél zanje 120 svetlih kronic. Veliko, kaj ne, in srečo je imel! V tistih vrečicah je bila tudi številka glavnega dobitka v vrednosti 100 K in več malih dobitkov. Zaslužek je bil torej prav lep. Samo pri polovični ceni srečk čez 100 K pri vrednosti dobitkov do 200 kron, torej skoro vsota, katero je dosegel Kozlar lansko leto. Seveda je pri tem tudi požrtvovalnost velika. Zato je preskrbel že lansko leto dr. Pegan obema podporo iz gasilskega fonda in jo smeta pričakovati tudi letos, ker dr. Pegan se ne ozira na politiko, on da podporo le vrednim gasilcem.

Ij Za Zalog, Vevče in okolico se je ustanovila zadnje nedeljo Ciril-Methodova podružnica. Ustanovil jo je takorekoč sam g. Fort. Kurnik, ondotni skladiščni mojster in znani dobrotnik naše šolske družbe. Prevzeto nalogo je izvršil nad vse pričakovano sijajno, zakaj pridobil je v par tednih čez sto članov, med temi 1 ustanovnika (g. Janko Kuharja v Plznju). Toliškega števila članov še ni izkazala dosedaj nobena podružnica na Kranjskem pred ustanovitvijo. Gosp. Kurniku je vrlo pomagal g. Sluga Viktor, uslužbenec južne železnice v Zalogu. — Ustanovni občni zbor je bil v Gor. Kašlju pri g. Fr. Gradu. Udeležba je bila prav povoljna, dasi razen moščanske podružnice ni poslala nobena bližnja podružnica zastopstva. Glavno družbo je zastopal potovalni učitelj Ante Beg, ki je v daljšem govoru razlagal namene in cilje naše narodne obrambe. Odbor se je sestavil sledeče: predsednik g. Andrej Kezele, pristav južne železnice (Zalog); podpredsednica ga. Eliza Maseljeva, soproga pristava (Zalog); tajnik g. Alfonz Aplenc, uradnik (Vevče); namestnik g. Avg. Kuhar, gostilničar (D. M. v Polju); blagajnik Fort. Kurnik,

skladiščni mojster; odborniki gg.: Fr. Grad (Gor. Kašelj), Viktor Sluga (Zalog), Jernej Bajželj in Edmund Delorenco (oba Vevče). Namestniki: gdčna. Frida Rozmanova in gg. Paternoster Andrej (Vevče) in Fr. Siherl (Zalog). Pregledniki računov gg.: Fr. Kavčič, nadučitelj v pokoju (D. M. v Polju) in Fr. Lešnjak, uradnik (Vevče). Delegata gg.: Fort. Kurnik in Fr. Grad. Po volitvah je novi predsednik v lepem nagovoru navduševal za vstrajno delo. Nova podružnica obeta postati najvzornejša v ljubljanski okolici.

Ij Požar v Gameljnih. Pretečeno nedeljo ob 11. zvečer ponoči je začelo goreti pri Janezu Kregarju, vulgo Matevževcu, v Zgornjih Gameljnih. Vnela so se tudi sosedna poslopja Medveščeka in Pavlina. Domače gasilno društvo je takoj prihitelo na pomoč. Ker pa je bila noč mirna, se ni požar razširil. Najprvo so začeli reševati živino, ki so jo rešili, čeprav je bila že vsa v ognju. Pozneje so morali dve kravi zaklati. Ko je požar izbruhnil, sta spala gospodar Kregar in njegov 60letni svak na hlevu. Kregar je še pravočasno zlezal iz hleva, dočim je na svaka skoraj gotovo pozabil. Ko so prišli gasilci, je bilo že prepozno. Gasilci so ga našli popolnoma opečenega v hlevu. Prišla so na pomoč tudi nekatera sosedna gasilna društva, ki pa so že ob pol 3. zjutraj odšla, ne da bi natančno dognala, ali je vsa nevarnost že odstranjena. Ostalo je na pogorišču samo še domače gasilno društvo. Proti jutru se je požar zopet ponovil. Ranjenih in opečenih je bilo sedem gasilcev, med njimi dva precej nevarno. Tudi oba posestnika, Janez Kregar in Janez Pavlin, sta se nevarno opekla in so ju morali prepeljati v deželno bolnico.

o Dolenjske novice o

d Dne 10. avgusta se združimo slovenski Sokoli v prijazni dolenjski metropoli. Pokažimo tega dne svoje delo, svojo silo, svoj napredek! Pridite iz vseh strani širne naše domovine, da manifestiramo skupno za pravice, da pokažemo, da smo narod, ki je sposoben za življenje, da smo ljudje, ki nas prepaja in veže ona velika sokolska ideja, ki je prešinila kot svetel žar celo našo domovino in pokazala našemu narodu pot v boljšo, večjo bodočnost. Velika vrsta telovadcev in telovadk naj priča s svojim nastopom, da sokolsko idejo tudi praktično udejstvujemo, da smo se od svojega zadnjega nastopa povzpeli višje, da smo napredovali v dovršenosti telovadbe, da so se naše vrste izdatno okrepile in povečale. Najsi so ovire še tako visoke, moč in vstrajnost jih morata podreti! Ne miru in ne počitka, ampak neumornega dela in vstrajnosti! Ne nazaj, ampak naprej in kvišku! — Na zdar!

Odbor novomeškega Sokola.

d Radeče pri Zidanem mostu. Prosto-voljno gasilno društvu je priredilo 3. t. m. veselico na prostem, ki je vzlic slabemu vremenu jako lepo uspela. Za ta krasni uspeh zahvaliti se mora društvo v prvi vrsti našim vrlim sodelovalcem, kakor tudi onim gospem in gospodičnam, ki so z raznimi darovi izkazale svojo naklonjenost napram društvu. Dalje pa slavnemu Glasbenemu društvu na Zidanem mostu, ki nam je s svojo znano vstrajnostjo držalo vse goste v najboljšem razpoloženju. Slednjič pa hvala tudi vsem cenj. gostom, ki so od blizu in daleč posetili našo veselico in s tem izkazali društvu, ki se ne da vpreči v politični voz, svoje simpatije.

d Iz Dol. Kamenic. Prav žal mi je, da to pot ne morem iz naše vasi nič veselega poročati. Žalostno je, če se v eni družini ne razumejo, najbolj žalostno pa je, če se lastna mati spozabi nad svojim sinom in zaradi samega dobička le sebi v prid zagrenjuje celi družini že itak grenko življenje. Da »Domovi« bralci zvedo, kako se krščanska ljubezen v resnici izvršuje, naj jim ta slučaj malo opišem: Pri našem župniku v Prečini služi za dekle ena naših domačink. V zadnjem času je pri nji tudi mati. Doma pa ima sin borno kmetijo, ki za silo preživlja njega in družino. Namesto, da bi mu mati pomagala doma, pa se rajše potika okrog farovža. In najbrže tam ji je sam satan vdahnil nesrečno misel, da je šla sina izročiti odvetniku zaradi dote, ki jo je kot nevesta svojčas prinesla k hiši. Sin, kateremu je pripadla domačija, je že pred leti zaradi svoje dobre matere moral prodati njivo in del gozda, da je svoji materi mogel plačati 600 kron, kar je šlo večinoma za dobro jed in pijačo, katero ta ljubeznjiva mati posebno obrajta. Ostalo pa ji je še za terjati 190 kron in nekaj na obleki in živežu. Od tega je že izplačanih 10 kron, kar je vtajila in po odvetniku vložila tožbo na 200 kron. Stori-la pa je ta korak ob času, ko je vedela, da sin nima denarja. Ubogi sin, da se reši še večjih stroškov, se je raje pri odvetniku poravnal in poleg materine terjatve moral plačati še nepotrebne odvetniške stroške. Po našem mnenju je tu v ozadju krščanska politika, ker je sin zaveden mož, mati in hči pa ste veliki prijateljci prečinskega farovža.

d Jarčeva zvezda ugasnila na Muhaberju. (Za vzgled naprednim kmetom tudi v drugih krajih.) — Dopis iz novomeške okolice. — Če je Jarčeva zvezda sploh kdaj blestela nad Dolenjsko, po shodu na Muhaberju, v nedeljo 27. julija — to mora Jarc, če čuti količkaj poštenja v sebi, sam priznati — je ta njegova politična zvezda ugasnila za hribom na Muhaberju. Nedeljo za nedeljo je plantala prižnica v novi, nepotrebni cerkvi v Prečini. Poleg župnika Toneta so razni patri frančiškani, katoliški možje iz cele fare zganjali na Jarčev shod. Ta shod je bil že naprej zapečaten v znamenju javnega izzivanja. Kajti določen

je bil za kraj, kjer je napredni duh najbolj razširjen, to je gotovo okolica Dol. Kamenic. Pravijo, da je bil krstni boter te nesrečne misli, znani bivši najhujši liberallec, sedaj najstrupenejši klerikalec, naravnost vzoren upravitelj državne trtnice, g. Globevnik, sedaj že mali graščak v Bršljinu. Drugi so pa mnenja, da je Jarc sam ta načrt izprožil. Pa naj bo temu tako ali drugače, delali so vsi skupaj in z vso silo na to, da širšemu svetu pokažejo, da proti »prepričanju« na »katoliški podlagi« vsi liberalni vrage ne zmorejo nič. Kdaj se je še v tako krščanski fari kakor je Prečina, slišalo, da bi se kdo upal nasprotovati shodu, katerega oznanjajo sami »gospodje« na prižnici ravno tako, kakor evangelij, ki mora biti brezpogojno veljaven za celo faro? Za božjo voljo, kaj bodo »gospod« rekli, če ne greš na ta shod, ali če greš, pa jim boš tam kaj ugovarjal? Ne veš, da imava otroke, pa bi jih »gospod« grdo gledali v šoli in ko se gre za dovoljenje za sprejem svetih zakramentov, če bi se zdaj v »gospodu zameril«. Tako in slično so tarnale zbegane žene, ko so slišale svoje može se razgovarjati o tem shodu in ugibati, ali bi šel na shod, ali bi tam samo kimal, kar bo Jarc in kar bodo »gospod« rekli, ali pa bi imel korajžo, možato to povedati, kar si vsak misli v svojem srcu. — Predno se podamo k dogodkom na shodu na Muhaberju, se mi zdi potrebno, da še preje spregovorim nekoliko splošnega pojasnila, glede katerega je želeli, da ga uvažujejo prav povsod, koder si stojite obe politični stranki nasproti. — Kot eno največjih napak v naših vrstah sem ravno v slučaju Muhaber spoznal to, da se naprednjaki po deželi premalo zanimajo za politične shode, ali še boljše rečeno, da preveč podcenjujejo važnost klerikalnih shodov tudi v interesu napredne stvari same. Navadno, če klerikalci kje sklicujejo svoj shod, se odsotnost od napredne strani utemeljuje z izgovorom, češ, ej kaj nam to mar, naj klerikalci delajo med seboj kar hočejo. Na njih shodih mi nimamo nič opraviti. Zopet drugi se izgovarja, he, kaj bi hodil na tak shod klerikalce poslušat, vsaj tako vem, da bodo zopet lagali, delali lepe obljube, storili pa ne bodo nič, kakor tudi od zadnjega shoda še niso nič storili, kar so obljubovali. Škoda časa in jeze, če boljšega dela ne bom imel, pa grem raje v gostilno, pa ga na račun klerikalnega shoda zvrnem en litrček. In zopet tretji ta bi že šel tudi na klerikalni shod, ali kaj vrage, ko bi ne bilo treba javno pokazati svoje bele barve med večino — zamorcev. In tako se vrste izgovor za izgovorom ne da bi se kdo teh zavedal, da so vsi ti in slični izgovori jalovi, in napredni stvari sami neizmerno škodljivi. Može! Veste, da so taki izgovori veliko, veliko krivi dosedanjih naših neuspehov po deželi? Ti izgovori jasno in glasno govore, da se ne zavedamo v po-

trebni meri svojih moči, katere, če tudi smo po številu tuintam v manjšini, daleko nadkriljujejo klerikalno večino; seveda samo tedaj, če se teh svojih duševno sposobnejših moči v polni meri zavedamo in če jih v polni meri tudi izrabljamo proti sovražniku. Mi se vse premalo zavedamo, da ima tudi manjšina ostro nabrušeno orožje v svojih rokah, orožje, s katerim vsaj moralno dostikrat ali celo vselej zmaga nad samo telesno večjim številom nasprotnikov. Še veste, kako je bilo, ko sta se Rus in Japonec začela vdrihati. Koliko jih je bilo takrat, ki so onega šteli naravnost za norca, ki je izrekel mnenje, da lahko pride do tega, da Japonec Rusa premaga. Kaj bo par Japoncev proti toliko Rusom. No, pa ali ni bilo tako, da je po številu mnogo slabjši Japonec vrgel Rusa ob tla, da še danes čuti ta padec? — Boga zahvalimo za vsaki shod, ki ga klerikalci kje prirede. Prihranimo si stroške, da bi shode sami prirejali. Zakaj nikjer ni tako ugodne prilike, da skušamo uničiti klerikalizem, kakor ravno na javnih shodih. Zato ni treba posebno učenih govornikov. Vsak kmet, ki količkaj zasleduje politiko, ki ima odprte oči in vidi kaj počnejo klerikalci bodisi domači ali oni v Ljubljani, ima priliko na shodih ali našemljeni klerikalni politiki raztrgati krinko raz obraz in ko je to krinko strgal dol, pokazati zaslepljenim revežem, da so imeli lažnjivega, ljudstvo izsesajočega človeka za boga. Ali tudi če se klerikalci, kakor se je to zgodilo na Muhaberju, naprednih borilcev zboje pa zbeže v kakšno sobo zastraženo z orožniškimi bajoneti, tudi v tem slučaju je zmaga na napredni strani in sicer tem večja, čim manj je bilo treba truda zanjo žrtvovati. Na Muhaberju na primer, je že zadostovalo, da so prišli naši borilci na bojišče, pa se tja postavili tako, da jih je sicer zmagoslavni Jarc videl, glejte, pa je že bežal pred njimi. Zdaj vsaj zamorci vedo, da naprednjaki ne bivajo samo v »Slov. Domu«, ampak da res obstoje z dušo in telesom. — Izgovore, kot sem jih naštel vzgoraj, smo slišali tudi v naših vrstah, ko se je šlo za vprašanje, ali naj se naprednjaki tega klerikalnega shoda na Muhaberju udeleže ali ne. Brez obzira, pa tudi brez zamere bodi kar javno pribito, da je vodja naše stranke sam bil tega mnenja, naj klerikalce pustimo zborovati kakor se jim zljubi. Toda, če bi bilo ostalo pri njegovem osebnem mnenju, kaj bi se bilo zgodilo? Jarc bi bil zmagoslavno zboroval zunaj pred hišo in iz zanj pripravljene »kanceljna« proslavljal srečno uro, ko je brez odpora vdrl v napredno kmečko trdnjavo. Krščanski možje, tako bi se bil Jarc bahal, krščanski možje danes prvokrat zbrani na Muhaberju, pogledajte, kje so tisti liberalci, ki po liberalnih listih vedno bobnajo koliko jih je? Povejte mi, ali vidite katerega? Ne! bi bilo od vseh strani zavpili. Niti duha, ne sluha od

teh naših liberalcev. Poskrili so se v svoje liberalne brloge. Tako je! bi bil pritrdil dr. Žitkov koncipijent, dr. Ogrizek. Ni jih, zbal so se nas! — In če so že zdaj tako nesramno lagali po »Slovincu«, da je 150 mož zborovalo v sobi in odobravalo govoru dr. Ogrizka in Jarca, koliko teh mož na papirju bi bili še naredili, če bi nas ne bilo kot priče zraven? Ali bi nam ne bilo žal, bi nas ne bilo morda tudi sram, da smo se na ljubo starih izgovorov vzdržali od shoda, s katerim so nas klerikalci javno izzivali? — V čast vsem zavednim možem iz cele kamenške »liberalne trdnjave« pa moram priznati, da so še pravčasno zavrgli vse napačne nazore in izgovore, da naprednjakov nič ne brigajo klerikalni shodi. Dali so se poučiti, da jih to prav veliko briga, da njih čast in ponos zahtevata, da se na tem shodu javno pokažejo. Tem večja čast zanje pa je, da se jih je nasprotnik, ki ima celo deželo v svojih krempljih zbal, samo, da so se sploh pokazali na shodu. In če gre pri tej zmagi komu čast in zasluga, gre gotovo v prvi vrsti nevstrašenemu boritelju za dobro in pravično stvar, g. Avguštinu Žagarju in g. Feliksu Kosu.

d Iz Št. Lamberta ob Savi. Dragi bralci; »Slov. Doma«! V Št. Lambertu imamo župnega upravitelja, ki ima sila slabo navado. Nekoč se je tako daleč izpozabil, da je otroke pri cerkvi klofotal, ravno, ko je sluga klical. On je pa skakal kakor bi bil zbesnel. Kaj takega še nismo dočakali v Šent Lambertu, da bi nam prevzvišeni take jastrebe pošiljal. No, pa se vam lepo zahvalimo, ker s tem se bodo kmečkemu ljudstvu najprej oči odprle. Le tako naprej, upravitelj je pridobil večje število naročnikov »Slov. Doma«. Dragi bralci, mislite si, kaj bi naredil Kristus s takim takozvanim svojim namestnikom? Ali ni sam učil ljubezen in mir? Naš namestnik pa nekaj drugega dela. In tudi tako srečni smo bili, da smo videli nekega Zajca v Št. Lambertu pred tremi tedni. A ne mislite, da je bil s štirimi nogami, ampak le z dvema. In tega so nam klerikalci poslali iz Ljubljane, da bi reševal njih stvar. Pripovedoval nam je, kako je S. L. S. dobra za nas, da je edina prava stranka. A mi pa vprašamo, kdaj bo ta stranka storila, kar je nam obljubila pred zadnjimi volitvami, namreč prost lov, prosto cesto po Kronici. Ljubi Zajc, radoveden sem, kdaj bo S. L. S. nas uboge kmete tako osrečila, ko nam vedno le obljubuje, ne stori pa nič v korist kmeta. Najbolje je, da vam pokažemo hrbet. Na svidenje prihodnjič!

Kmet.

d Bučka. (P o v o l i t v a h.) Dve leti, dve polni leti smo pri nas bili s klerikalno stranko hud boj. Odločilna bitka je bila napovedana na dan 17. julija. Ta dan je bilo videti, kako je stal mož proti možu. Ta dan je bilo že od daleč spoznati može-hinavce in može-poštenjake. Na levi si videl v tla zroče obraze, dočim je bilo videti v sredini in na desni resne može, katerim

je bilo od daleč uganiti, da se hočejo za sveto stvar bojevati. Vsi kot en mož so se združili v tesno falango in tako pomandrali v prah bučenske klerikalce. Pa kakor je bil boj ljut, toliko je bila zmaga sijajnejša, kajti zmaga s tako večino glasov v vseh treh razredih pomeni, da bučenski kmet ni tako neumen, da je le vsled pritiska parih pijavk malo podremal, a na dan 17. julija je z glasovnico v roki potolkel klerikalce. To, kar so doživeli klerikalci, ni le samo poraz, ampak tudi grozna sramota; zakaj klerikalni zmaj je uničen tudi za bodoče. Tako tedaj bode ostal ta dan vsem kmetom, kakor tudi gospodom z zlatimi črkami zapisan: **Ljudski glas, božji glas!** — Dne 17. julija je ljudstvo govorilo, odločilo in zmagalo, dobro vedoč, kaj dela, kajti tukaj ni bil pritisk kakor pri klerikalcih, ampak tukaj je bila naša kmečka zavednost. Zakaj ta dan smo se živo domislili, da kadar pride eksekutor, ni nikjer Vajsa, Goloba, Komljanca, da bi plačal mesto kmeta, ampak J...a pošljejo, češ, naj se vragu zarubi in proda. Pa kakor oni tri leta z nami, tako smo mi tudi odločno pokazali na dan 17. julija, da znamo sami z lastno glavo misliti in storiti to, kar je za nas bolje in prav. Tako so tedaj pobiti in politično mrtvi vsi klerikalni veljaki; na Bučki pa vihra napredna zastava. In ta zastava bo ostala od roda do roda, in še pozni potomci se bodo z veseljem spominjali na dan 17. julija t. l. — Profesor Komljanec s svojo pobito gardo pa na pogorišču svoje kratke slave kuje maščevalne naklepe proti zmagovitim naprednjakom.

d **Županom na Bučki** je bil izvoljen 31. julija veleposestnik **Jožef Pungaršič** (vulgo Horvat) iz **Štrita**. Že ime tega odločno naprednega, miroljubnega moža, je nam dokaz, da bodo v občini zavlada razmere, ustrezajoče vsem občanom. Pogorelci naj pa ponudijo roko v spravo zmagovitim naprednjakom ter vzajemno podpirajo župana v težavnem poslu za propeh občine.

d **Iz Semiča**. Že večkrat smo čitali v »Slov. Domu« o pobožnih željah, ki jih ima naš gosp. župnik, namreč rad bi, da bi mu kmetje delali hleve in kleti. Zato je bila prva konkurenčna obravnava leta 1911, pri kateri so kmetje pokazali, da se ne pustijo kar tako teptati. Seveda župnik še vedno misli, da bode kaj sedaj, oziroma, da so se kaj kmetje omehčali pri krasnih pridigah itd. Zato je zopet sklical drugo konkurenčno obravnavo dne 19. julija. Seveda poklicani so bili samo občinski svetniki, a prišlo je tudi zraven več kmetov. Prišel je tudi nam že znani Davorin iz Metlike ter je jel rohneti, češ, morate delati »štale«, in povedal je proračun 5800 kron, beri: **pettisočosemsto kron**, s pristavkom, da to je po ta malem računu. Poudaril je tudi, če kmetje zvozijo pesek in drugo, da potem odpade 800 kron. Župnik je začel svetlo gledati, češ, sedaj pa bo štala in zidanica, a glej šmenta, moral jo je odkuriti,

ker njegovi najboljši pristaši so se temu uprli in soglasno odklonili to delo, rekoč: gospod fajmošter, če hočete štale imeti, zidajte si jih sami, ker nimate ne otrok in ne drugih jerbov, da bi morali skrbeti za do to kot moramo mi itd. Vprašali so ga tudi, kje ima denar od cerkvenih sedežev, ki se prodajajo vsako leto za okroglo 2000 K. Seveda ni hotel nič slišati o tem, ampak jel je jecljati, da ima cerkev še dolg. Privijalo se je kmete skoraj tri ure, a ni se nič doseglo. Zaključek je bil ta, da bo še enkrat konkurenčna obravnava. Seveda bo tudi ta brezupešna kot že dvakrat. Sedaj pa stavimo ponižno vprašanje na okrbnika n. v. reda gosp. dr. Vukšiniča, kako to, da se nas sedaj tako pritiska za to delo. Nemški viteški red je vendar, kakor nam je znano, lastnik vsega, a vi ste trdili zadnjič, da je vse farno. Kako je to mogoče, ker župnik sme vse prodati brez vednosti faranov, isto je tudi s poslopjem, saj bivši dekan Erzar je delal tako, da je prodajal zemljo, in poleg tega nam je še odvezel, oziroma bi lahko rekli, oropal podružničnih kleti premoženja, ter pripisal brez vednosti kmetov farni cerkvi tako, da je sedaj vse last nemškega viteškega reda. Priče na razpolago. Sedaj nima za gospodariti kmet prav nič, ampak samo župnik. Dalje vprašamo, zakaj ne popravljajo v Črnomlju farovža kmetje, saj je ta tudi last nemškega viteškega reda. Gosp. Vukšinič, ali ste že pozabili? Pred dvema letoma je pustil župnik gosp. J. Kuhnik v Črnomlju farovž popraviti in ometati, kdo je plačal zahtevani znesek okoli 300 K? Seveda s silo po posredovanju dr. Slanca. Upamo, da vam je še v spominu? Znano nam je še več takih slučajev. Torej, kar velja za župnišče Črnomelj, mora veljati tudi za Semič! Ali vas ni sram, kmeta tako odirati, ki ima itak že dosti drugih izdatkov in povrh še slabe letine? Kje naj jemlje potem denar? Ali nas hočete res pregnati radi nenasitnih duhovnikov? Sedaj še vam, gosp. župnik! Tarnali ste, da ne morete gospodariti, da nimate dovolj dohodkov. Dajmo si površno ogledati te bore dohodke našega reveža:

Letno podporo od nemškega viteškega reda	2800 K
maše vzamem povprečno na dan 2 kroni	730 »
cerkveni sedeži (dražba)	1500 »
cerkven sedeži letno po 60 K	1960 »
poroke, povprečno	360 »
pogrebi in zvonjenje	660 »
ako vzamemo še pridelek vina $\frac{1}{2}$	1000 »
razni drugi dohodki	300 »
skupaj	8510 K

(Beri: **Osem tisoč petstodeset kron — samo površno računano!**)

In vedno še zdihujete, da ne morete gospodariti, kako naj potem gospodari ubogi kmet, ki nekatero leto ne da bi 80 K čistih dobil, mora vendar živeti sebe in svojo družino in še tako visoke davke plačevati! Sedaj naj bi pa še farovžu tlako

delal! **Ne! To je odpadlo leta 1848.** Če niso štale za vaše mršave pujske, pa jih pošljite v Kraksen ter pojdite na Moravsko. Morda boste tam dobili bolj podložne ovčice kot pri nas. Še na nekaj vas moramo opomniti, gosp. župnik! Ali ste pozabili, ko smo vas o Novem letu opomnili, da dajte narediti v cerkvene sedeže vijake za klobuke obešati, kar ste obljubili, da boste kmalu storili, a ni še do danes nič. Prosimo torej, da to naredite, sicer se vam bode odtegnilo pri plačilu v Novem letu.

d **Iz Boštanja**. Podpisana vljudno prosiva, naj slavno uredništvo potrdi, da midva nisva dopisnika v »Slov. Domu« iz Boštanja priobčenih dopisov. — **Grahovica pri Boštanju**, dne 12. avgusta 1913. — **Ivan Zagrajšek**, posestnika sin, in **Martin Jerele**. — (Uredništvo vama potrdi, da ni prejelo iz Boštanja dopisov z vajinima podpisoma in vajino pisavo. Sicer bomo pa dopisnika, ki nas je mistificiral, še izsledili.)

o Gorenjske novice o

g **Novo postajališče**. Dne 3. avgusta t. l. se je otvorilo med postajama Kranjka gora in Dovje na progi Trbiž-Ljubljana v 19.6 km ležeče postajališče Gozd-Martuljek za osebni in prtljažni promet. Vozne listke izdaja čuvaj postajališča, prtljaga se stojbin.

g **Iz Poljan**. Naš gospod kaplan nas ta teden zapusti in se preseli na svoje novo mesto v Mengeš. Kakor ponavadi vsak kaplan od tu odnese par tisočakov, gotovo ne bo tudi pri njem drugače. Pa to je njegova stvar in nas nič ne briga; tudi mu priznamo, da ima tu v Poljanah vsak kaplan pri sedanjih razmerah dosti, morda celo odveč cerkvenega opravila. Svoj čas prav lahko porabi pri svojem poklicu, ne da bi se pečal posvetnimi stvarmi. Seveda politiko kot dandanes večina duhovnikov smatra za glavno svojega vzvišenega poklica. Posebno je to v navadi pri mladih gospodih. Tudi naš odhajajoči gospod kaplan si je domišljjal, da ima nekoliko politične žilice v sebi, dasi so mu to sposobnost celo njegovi pristaši odrekli. No, pa vse to še ni vzrok, da se pečamo še malce ob slovesu z njim. Kakor drugod prej, tako je imel na tem političnem polju smolo tudi tukaj v Poljanah. Da vzamemo slovo od njega tu v javnosti, temu je dal sam povod s svojim nerodnim slovesom zadnje nedelje pri Sv. Volbenku. Pa drugačno je slovo v gostilni, drugačno v cerkvi po našem mnenju. Slovo je hotel vzeti, a pri tem mu ni dala žilica miru, da bi še zadnjikrat malo ne zabrenkal na svojo nezmožno politično struno. Lepo je, tudi dostojnost to zahteva, da človek, ki zapušča kak kraj, vzame slovo od svojih znancev, prijateljev in drugih. Tudi duhovniku se to spodobi, in navada je že od nekdanj, da so se dostojno poslovili vsaj v cerkvi od svojih faranov. Slovo pa bodi primerno slovesu, naj se

kaže v ljubezni in dobrih naukih lepega življenja in izvrševanju dobrih del do bližnjega, da vladaj med kristajni sloga in ljubezen, a ne sovraštvo in drugo žalostnega spomina. Pri Sv. Volbenku, kjer se obhaja to nedeljo cerkveni shod, in kamor pride še vedno iz tujih krajev dosti romarjev, je vzel slovo, a pri tem se ni mogel zdržati, da bi v to slovo ne zapletel volitev in liberalnih časopisov, rekoč: Volite dobre, krščanske može, ko pride čas za to, in odpravite vse brezverske časopise. Seveda je s tem bil od vzet vsak vzišen namen kraju in priliki primeren. Ljudje, romarji, so se nad tem zgledovali, kaj vendar ima to opraviti na ta dan, na tem mestu in ob taki priliki. On si je v svesti, da je napravil bogve kako dobro delo, a v resnici le neko nerodnost, kakoršnih je že več v svojem duhovskem poklicu napravil. Da bi se zavedal, da je obsodil v prvi vrsti svoje lastne pristaše in voditelje, o tem še ne mislimo. O kom in katerih ljudeh se zadnji čas več ne sliši o nepoštenosti, nerodnostih in drugih nelepah čednostih, ko ravno o katoliških možeh, in to celo o voditeljih, ki imajo svoje versko prepričanje le za plačilo, in to dobro plačilo. Mar jim je vera, kmet in revščina ubogih, le da je njih trebuh in bisaga polna. Izvzeta pri tem seveda tudi ni večina duhovnikov, ki gleda le na zunanost in hinavščino. Večji hinavec, večji kristjan, samo da se zna duhovnom prav hliniti. Seveda teh ni mislil v trenutku naš gosp. kaplan, ko je jemal slovo. Gotovo je pa imel pred očmi te vrste ljudi in katoličane, ali se naj imenujejo že kakorkoli. Le na te hinavce so namenjene strele, katere je izstrelil v spisu »Ideal v politiki« tukajšnji rojak, profesor bogoslovja gospod dr. Aleš Ušeničnik. Pa kakor je ta naš. učeni rojak spoznal, da je obilo plevela v stran-ki, h kateri mora zdaj pripadati že po svojem poklicu, in to hinavščino javno sodil in obsodil, tako tudi vemo ločiti Poljanci slabo od dobrega, pošteno od nepoštenega, ni treba, da bi nam kak mlad, neizkušeni, a povrhu še silno neokreten gospod priporočal, koga naj volimo. Še najmanj je pa za to primerna cerkev in posebno ob takem slovesnem trenutku. Koga bomo volili, to si že sami uredimo po svoji pameti. Do zdaj smo capljali kmetje za vami kot ovce, a zadnji čas smo pa jeli premišljevati o tem in smo prišli, nas je že veliko, do tega, da politika nima s cerkvijo prav nič, pa prav nič opraviti, kakor tudi ni imela ta stvar nobenega zmisla zadnje nedelje pri Sv. Volbenku. No, pa koristilo ne bo nič, kakor tudi nič ne škodovalo. Od gospoda kaplana pa s tem vzamemo slovo in ga zagotavljamo, da četudi naš politični in zagrizeni nasprotnik, mu vse od srca odpuštim; najmanjše jeze ne bo na njega v naših srcih, ter mu želimo na njegovem novem mestu obilo sreče, posebno na političnem polju več kot jo je imel v Poljanah.

Malozaveden kmetič.

g Iz Staro- in Novooseliških hribov. Košnja je končana. Mrve ni toliko kakor lansko leto, ampak dosti manj. Poprej suša, sedaj pa, ko se je največ kosilo, je bil vedno dež. Ubogi kmetič je vedno udarjen. Podpore itak ni mogoče dobiti; ako se dobi, se podpre le tista klerikalna bisaga v Gospodarski zvezi, kakor se je zgodilo pred par leti. Žito kaže srednje dobro. Mala dogodbica: Ker letos pri nas ni nobenega trobentanja za katoliški shod, hočemo opisati, kaj se je bilo zgodilo na zadnjem katoliškem shodu v Ljubljani. Iz naših hribov se ga je udeležila samo četvorica klerikalcev. Izgubil je bil vsak nekaj in sicer prvi samo glas, drugi si je pokvaril želo-dec, ker je slišal in užil neko staro, pogreto klerikalno laž, torej je izgubil »apetit«. Tretji je izgubil ali si mogoče samo poškodoval desno peto, ker se je bila »bar-ka« prevrnila. Pri tem je tudi četrti padel na glavo in raztresel možgane, ker ni sam vedel, kakšne neumnosti je potem trosil okrog in jih še sedaj. Letos se bomo katoliškega shoda udeležili v večjem številu, a ne zaradi klerikalnih shodov, ampak zaradi lumparij, ki jih menda nekaj prinese ravno tiste dni pred porotno obravnavo gdčna. Kamila Theimer. Pogledali bi tudi radi v deželni dvorec, kakšno opravilo ima dr. Šusteršič, ki je stala **60.000 kron, reči: šestdeset tisoč kron, katere bomo plačali mi kmetje s krvavimi žulji.** Ako bo vožnja in hrana zastoj, udeležimo se kolikor mogoče v največjem številu, ker kaj takega ne pride vsakih sto let na vrsto. Ker smo sosedje Tolminec, smo tudi nekoliko opazovali njih volilno gibanje. Kar smo njim želeli, to so tudi dosegli, da so se namreč otresli klerikalnih pijavk. Tukaj se vidi, da se tudi v hribov jasni! Ali bomo mi ostali slabši prihodnje leto? Čas je, da začnemo sami misliti, da ne bomo več tako pasje ponižno in klečeplazno prosili, ampak zahtevali, kar je našega, zato-rej kmet s kmetom!

o Notranjske novice o

n Dolenji Logatec. Naši klerikalci se prav radi hvalijo, kako so vneti za domovino, zraven pa igrajo vlogo pravega fari-zeja; zato hočemo sledečo klerikalno hinavščino na kratko opisati. J. M. in F. T., oba iz Logatca, sta imela svoja sinova pri vojaki. Ko je na južni meji naše mornahije postala vojna nevarnost, sta hitela si-nova oprostiti vojaške lužbe. Oba sta se po klerikalni navadi potuhnila in nesposobnost za delo simulirala. A to le toliko časa, da sta se sinova vojaške suknje oprostila. Ko sta pa sinova vojaštva prosta imela, sta jih takoj in še celo brez potnih listov v Ameriko odpravila, kjer se jima ne bo treba boriti za domovino, marveč le za svetle ameriške dolarje. A glej čudo! Takoj, ko sta jo sinova skrivaj v Ameriko popihala, sta tudi očeta M. in T. popolno-ma zdrava postala in sedaj delata brez

vsakih telesnih ovir in sta prav po kleri-kalno zadovoljna, da se je njima to pod-jetje tako dobro posrečilo. Eden odhajajo-čih je še pred odhodom neko Marijino de-vico zapeljal in eno še nezapeljano pa se-boj v Ameriko zvalil. Veliki klerikalec T. se še posebno s tem odlikuje, da se pri vsaki besedi dvakrat priduši.

Ostali slovenski kraji

o Izid volitev za deželni zbor goriški je torej nad vse pričakovanje dobro izpal. Zmagala je dobra in koristna stvar. Izvo-ljeni so poslanci, ki bodo skrbeli za dobro-bit, za kulturni in gospodarski razvoj ljud-stva. Stranka, ki je hotela iz samopašnih in sebičnih namenov priti na krmilo, je propadla; ljudje, ki so obljubovali, da bo-do zaprli več ljudskih šol na Tolminskem, so postali možiceljni na lončenih nogah. Kakor se vidi, noče torej tolminski kmet zaostati v kulturi in v napredku. Boj je bil hud, zato je pa zmaga tem častnejša. Kranjci, ki tavate še v temi in v nevedno-sti, vzemite si tolminske kmete in druge za vzgled in otresite se vendar enkrat more, ki vas tlači, tlači in tlači. Izvolite prihodnje spomlad same kmetske, samo-stojne kandidate, kakor na Goriškem in lepši dnovi bodo vam zasijali.

o Tržaški Slovenci v Ljubljani Povo-dom velikega shoda in veselice dne 17. av-gusta priredijo tržaški Slovenci poseben vlak v Ljubljano. Upamo, da Ljubljančani te vrle bojevnike ob obali Adrije dostojno sprejmejo.

o V Sv. Križu pri Trstu je umrla so-proga vrlega in narodno - zavednega ta-mošnjega gospoda nadučitelja gospa Pa-kiževa rojena Pajnič. Blagopokojna rajnica naj v miru počiva! Iskreno sožalje izrekamo prizadeti rodbini.

Gospodarstvo.

gsp O ajdovem semenu. Med našim ljudstvom je razširjeno mnenje, da se aj-dovo seme sčasoma izpremeni v takozva-no turško ajdo. To mnenje pa je napačno; res je le, da daje njiva, ako se seje zapo-redoma domači pridelek, ki se ga ni na-tančno čistilo, prave ajde čim dalje manj in turške ajde čim dalje več. Med najbolj čistim semenom se namreč nahaja ved-no nekaj zrn tatarske ali turške ajde, ka-kor jo pri nas imenujejo. Tudi lahko seme te ajde od drugod pride na njivo. Tatarska ajda pa ima to lastnost, da je zelo rodo-vitna in da jej mraz nič ne škodi. Zato se močno in hitro razplodi ter se potem na-haja v vedno večjem številu med pravo ajdo. In od tod izvira omenjena prikazen. Kdor bo torej ajdovo seme dobro očistil, predno ga seje, ne bo imel tožiti zaradi turške ajde.

Slovanskemu učiteljstvu!

Tovariši i Tovarišice! Bratje! Sestre! V dneih 6. in 7. septembra t. l. praznuje Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v srcu slovenske zemlje, v naši beli Ljubljani, svojo 25letnico, ki bodi sijajna manifestacija vsega slovanskega učiteljstva. — Po 25 letih bojov in naporov za prosep školstva, za pravice in obrambo stanu, za utrjenje in povzdigo našega ugleda in naše časti se združijo tedaj v Ljubljani vse slovansko učiteljstvo, da povzdigne s svojo mnogobrojno udeležbo **srebrni jubilej naše Zaveze** do najlepšega praznika, ki ga je dosedaj čakalo napredno slovansko učiteljstvo! — Iz vseh pokrajin, koder deluje slovansko učiteljstvo za kulturno ojačenje, za razvoj duševnih in telesnih sil svojega ljudstva, prihite med nas prosvetni borci — naši bratje in naše sestre po krvi in jeziku, naši tovariši in tovarišice po delu in stremljenju se zedinijo tedaj v središču Slovenije! — **Slovanska kulturna vojska** se zbere, da pokaže vsemu svetu svojo moč in veličino! Pred kulturno slovansko javnostjo hočemo govoriti, pred njo položiti račun o dosedanem svojem delu, pred njo razviti načrte o bodočem delovanju, zakaj ker je naši preteklosti in naši bodočnosti podlaga, resnica in pravica, sredstvo poštenost in značaj, a smoter blaginja naroda in domovine — se ne bojimo javnosti, ampak stopamo pred njo s čistimi rokami in plemenitimi nameni. — Da dokaže svojo solidarnost z našo Zavezo, je določilo vodstvo Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji, ki šteje danes 27.000 članov, da se vrši obenem z našim jubilejem v Ljubljani **zbor delegatov Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji**. Za zborovanje te delegacije sta določena dneva 5. in 6. septembra. — Na tem zboru bodo razmotrivali o položaju našega šolstva in stanu najizkušenejši naši slovanski bratje in tovariši, ki jim dušo prešinja ena misel: Sveto služimo sveti domovini! — Ko bo delo obeh upravnih odborov in obeh delegacij dovršeno, tedaj se sestane naš slovanski učiteljski parlament — in to bo **slavnostno zborovanje**, ki se vrši dne 7. septembra v veliki dvorani Narodnega doma. Na to slavnostno zborovanje se zgrnejo vse naše množice, a pridejo k nam tudi naši narodni delavci in veljaki, da bo tistega dne v Ljubljani v znamenju prosvetnega dela in narodnega edinstva pod geslom bratstva, enakosti in svobode **združena reprezentanca kulturnega Slovanstva!** Na večer pred slavnostnim zborovanjem se vrši v veliki dvorani Narodnega doma imponanten **jubilejski koncert**, ki se zanj marljivo vrše priprave po vsem slovanskem ozemlju, in ki bo po kvaliteti in kvantiteti odlična priredba. — Resno delo vseh dni pa zaključijo **slavnostni banket**, ki se vrši po slavnostnem zborovanju v hotelu Tivoli. Vse posameznosti sporeda se objavijo pravočasno. — **Tovariši! To-**

varišice! Bratje! Sestre! Pridite vsi, ki ste enih misli, da si bratsko stisnemo roke, da se okrepimo, ojunavimo za nadaljnje delo! Sprejeli vas bomo z ljubečimi srci! Ne bodi slovanskega kraja in ne slovanskega plemena, ki bi v tedanjih dneih ne imel v Ljubljani svojih zastopnikov! — **Z bratskimi tovariškimi pozdravi! Na zdar!** — V beli slovenski Ljubljani, dne 1. avgusta 1913. — Častni predsednik: **Dr. Ivan Tavčar** l. r., župan ljubljanski. — **Luka Jelenc**, l. r., predsednik Zaveze. — **Jakob Dimnik** l. r., predsednik pripravljalnega odbora. — **Vilibald Rus** l. r., tajnik Zaveze. — **Fran Luznar** l. r., blagajnik Zaveze.

LISTEK.

Begunci.

Povest izza francoske vojske.
(Dalje.)

»Tako je zapovedano,« je nadaljeval, — »in jaz, kot župan, sem primoran, da to zapoved do pičice vestno izvršim. Devet jih je po mojem mnenju sposobnih za vojake!«

»Devet!?« so se začudili vaščani in pogledali drug drugega, kakor bi se hoteli povprašati: Ali je moj sin tudi med njimi?

»Kateri pa so ti?« ga je vprašal kmet Drmalc, ki je bil Matjažev oče.

Župan Brinšek se je nasmehnil in se premišljeno pogladil po obriti bradi.

»Kateri da so?« je odgovoril Drmalcu. »No, tvoj Matjaž je gotovo takoj eden; kaj misliš, da ne!?«

»In ko bi ga odkupil?« je dejal bolj plašno Drmalc in se nekam žalostno zagledal v pred seboj stoječi bokal.

»Odkupiti ga misliš?« so vprašali kmetje in se ozrli na župana Brinška, ki je začudenja kar odpiral usta in razširil oči.

»S čim ga boš odkupil?« ga je vprašal s prezirljivim nasmehom.

»I no,« je počel Drmalc počasi, kot da premišljuje, kako bi bolje odgovoril. »Morda bo šlo, če tudi težko. Petsto tolarjev je treba, kaj ne?«

»Kakšnih petsto!« se je zakrohotal župan Brinšek, da se je Drmalc skoro prestrašil. »Tisoč, Drmalc! Tisoč, ali časih tudi več. Toda zate bi kdo morda dovolil samo en tisoč, a zame bo še veliko vprašanje, če ti ga pustim!«

»No, no, tako brezsrčen pa vendar ne boš, Brišek!« so ga skušali pogovoriti kmetje, a Brinšku so se od jeze kar napenjale žile.

»Nič! Kot sem dejal!« je kričal. »Še odkupiti ga ne moreš! Takih fantov kot je Matjaž, je pri vojakih treba in posebno sedaj, ko misli vse podjarmiti Napoleon in se bo treba gotovo z njim zopet kje udariti! Ali ste razumeli? Sedaj je treba takih fantov, močnih in krepkih, kot je Matjaž.

Pri moj veri, da mu ga ni para v šestih farah!«

Drmalca so te beede popolnoma pobile in ostal je tih, medtem ko se je Brinšek zadovoljno smehljaj nad svojim oblastvom.

»Naj bo, kakor hoče!« je dejal naposled Drmalc, videč, da se mu župan samo roga in mu hoče odvzeti sina na vsak način. »Ampak, pravično ni to, Brinšek, bog te bo kaznoval za to nečloveško početje. Glej, kaj bom brez njega! Ali naj sam opravljam vse posle? Ko bi živela še rajnka žena, bi ničesar ne rekel, dasi bi mi bilo seveda tudi hudo, a tako, saj res ne vem, kaj bom počel brez njega. Glej, teleta sem mislil prodati, še nekaj bi pridejal, pa bi si kupil kravo in še pet repov bi imel v hlevu, a kaj hočem tako brez njega. V vojake mi ga vtakneš, da bo potem samo še za beraško palico, ko ga starega in brez moči odpuste. Pomisli, Brinšek, kaj delaš!«

»Dobro vem, kaj delam!« se je zadržal Brinšek. »Ko bi tvoj fant tako dobro vedel, pa bi bilo bolje! Ali si me razumel!?«

»Aho!« so se nasmehnili kmeje in Drmalc je bil očitno v zadregi.

»Kaj si morem pomagati!« je dejal in skoro ponižno pogledal Brinška. »To je fantova stvar, pa ti Marjanici prepovej, naj se ne shaja njim!«

»Ej, Brinšek, tvoja Marjanica je vsa živa,« je pripomnil eden izmed kmetov šaljivo in dregnil s komolcem svojega sosedu. To pa je Brinška zopet razjezilo in nejevoljno je zarohnel, kakor je imel navado, dasi je le redko govoril tiho:

»Kaj — mo — o — oja Marjanica!? Od kdaj pa je moja?!«

»I, no, vsaj v oskrbi jo imaš,« se je izgovarjal dotični kmet, ker ni hotel priti kakor Drmalc pri Brinšku v nemilost.

»To pa je kaj drugega,« je poudaril Brinšek in se možato razkoračil pred vaščani. »V oskrbi jo imam in na moje ime sem jo prepisal, zato pa je tudi moja dolžnost, da pazim, s kom se družim!«

»I, saj Matjaž vendar ni tako slab fant,« se je vmešal eden, ki ni imel nobene sina in se mu ni bilo treba bati Brinška.

»Kaj me to briga!« mu je odvrnil Brinšek in se zaničljivo ozrl na Drmalca. »Naj bo slab, ali pa najboljši! Da bi lazil za Marjanico, tega mu ne dovolim, pa je vsemu konec.«

»I seveda, toliko ne bo imel kakor županov iz Zadola!« mu je ugovarjal prav isti kmet. »Ampak s tistim je pa zopet vprašanje, kaj poreče oče!«

In še dolgo v noč so se pogovarjali in prepirali z brezsrčnim Brinškom, ki je bil baš tisti večer sila slabe volje.

Ko so se razšli, je bilo na vasi že vse tiho, samo tam izza županovega hloda je izginila prav isti hip v noč črna senca in v Marijanični kamrici je takrat ugasnila luč.

»Matjaž je bil,« je dejal nekdo, ko so vsi obstali in gledali, kako je izgini vavalec za brajdo.

»E, naj bo, kdor hoče! Bomo že videli, kako se bo iztekla ta stvar,« je zamrmral Drnulc in gledal po polju, ki je bilo vse oblito od srebrne mesečine.

(Dalje prihodnjič.)

Listnica uredništva.

Ker je prihodnji petek praznik, se bo list že v sredo zaključil, zato prosimo cenjene dopisnike, da nam v ponedeljek in torek določijo dopise.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Žrjne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svčezega) . . .	2	—	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " kostrunovega mesa . . .	1	40	1	50
1 " Prašiči na klavnici . . .	1	14	1	30
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	3	00
1 " masla surovega . . .	2	60	2	80
1 " masti prašičje . . .	1	80	2	00
1 " slanine (špcha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinkega masla . . .	2	40	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	60	3	—
1 jajce . . .	—	07	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	00
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	60
1 piščanec . . .	1	—	1	35
1 golob . . .	—	40	—	60
1 raca . . .	2	20	3	—
1 gos . . .	3	60	8	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	00	—	—
100 " " " " 1 . . .	34	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	33	80	—	—
100 " " " " 3 . . .	33	20	—	—
100 " " " " 4 . . .	32	50	—	—
100 " " " " 5 . . .	31	50	—	—
100 " " " " 6 . . .	80	90	—	—
100 " " " " 7 . . .	27	80	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	00	—	—
100 " koruzne moke . . .	24	00	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	44	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	30	—	32
1 " graha . . .	—	—	—	—
1 " leče . . .	—	40	—	44
1 " kaše . . .	—	30	—	32
1 " ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	—	24	00
100 " rži . . .	20	80	21	—
100 " ječmena . . .	18	80	20	—
100 " ovsa . . .	21	80	23	—
100 " ajde . . .	25	00	24	50
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	18	—	19	—
100 " koruze . . .	18	50	19	—
100 " činkvantina . . .	22	60	24	—
100 " krompirja . . .	6	00	0	—

Lesni trg.
Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.
Cena mehkeemu les 8-— do 9-— K.
Trg za seno siamo, in stello.
Na trgu je bilo
voz sena 6 00 7 —
" slame 4 00 5 —
" stelje 3 50 4 00
" detelja 7 50 8 50

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke.

Vodstvo narodno-napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za popolnoma brezplačni pouk o vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojbinskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravde.

Pisarna bo poslovala za sedaj le pismeno in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakoršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zaupno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10vinarsko znamko za odgovor (ako se želi odgovor v priporočenem pismu, pa 35vinarsko znamko) na: Kmetško pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10.

Ob sebi umevno je, da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetškim županstvom.

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! polovico prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, južno! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima **Moč!** ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
Zdravje! karne Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb. 3

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 2. avgusta 1913.
Dunaj: 76, 32, 57, 47, 22.
Dvignjene v sredo, dne 30. julija 1913.
Gradec: 73, 15, 22, 32, 43.
Brno: 26, 8, 52, 20, 51.

Razširjajte „Slovenski Dom“!

Vsaki dan

otrdi to prepričanje:
nežno vonjavo, istotako fini okus, —
polno zlatorujavo barvo da naši kavi
edino le dobroznani, izkušeni zagrebški
„kavin pridatek pravi :Franck:“
s tovarniško znamko „kavin mlinček“.

cnd 120/25.644

Naročajte pri firmah ki inserirajo v „Slovenskem Domu“!

Najboljši češki nakupni vir.

S. Benisch
najfinejši prsni puh 12 K — Kdor vzame 5 kg dobi franko.

Zgotovljene postelje
iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavnika, vsak 80 cm dolg, 80 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stnovitnim puhastim posteljinim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K, 14, 16 K; zglavniki 3 K, 3 K 50 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 13—, K 14 70, K 17 80 in K 21—; zglavniki 90 cm dolgi, 70 cm široki K 4 50, 5 20 in K 5 70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 80, K 14 80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 53

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.
Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Zahvalejajo se JUBILEJNIM CENIK "Zastoj"

1912

1887

Fr. Cuden, Ljubljana.

Lastna tovarna ur v Švici

